

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie A. J. skazanej z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.
w zw. z art. 64 § 1 k.k.
po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 20 kwietnia 2026 r.
– w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie
z dnia 10 października 2025 r., sygn. IV Ka 1389/25
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia
w Krakowie z dnia 30 kwietnia 2025 r., sygn. II K 1426/24/S,
na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną, zasadzając od
skazanej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe postępowania
kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Z kasacją od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 10 października 2025 r., sygn. IV Ka 1389/25 utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla

Krakowa – Śródmieście w Krakowie z dnia 30 kwietnia 2025 r., sygn. II K 1426/24/S, wystąpił obrońca A. J. – prawomocnie skazanej za występki z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę roku pozbawienia wolności oraz karę 150 stawek dziennych grzywny w kwocie po 20 zł każda.

W nadzwyczajnym środku zaskarżenia skarżący zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k., polegające na ich błędnym zastosowaniu, podczas gdy ustalony przez Sądy obu instancji stan faktyczny nie pozwalał na przypisanie skazanej zamiaru bezpośredniego ani ewentualnego ułatwienia popełnienia oszustwa, brak jest ustaleń, iż skazana miała świadomość konkretnego czynu zabronionego, jego sposobu popełnienia, miejsca, czasu, pokrzywdzonych oraz roli innych sprawców, samo udostępnienie samochodu partnerowi życiowemu – bez dowodu objęcia świadomością wszystkich znamion czynu głównego – nie wyczerpuje znamion pomocnictwa, co doprowadziło do bezpodstawnego przypisania odpowiedzialności karnej za pomocnictwo do oszustwa;
2. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia tj.:
 - a) art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegające na dokonaniu dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, oparciu ustaleń faktycznych dotyczących świadomości i zamiaru skazanej na domniemaniach, przypuszczeniach oraz ocenach o charakterze moralnym, a nie na konkretnych dowodach, przyjęciu, że sam związek partnerski oraz kontakt telefoniczny z głównym sprawcą przesądza o wiedzy skazanej o przestępnym procederze, sporządzeniu uzasadnienia, w którym wnioski nie wynikają logicznie z przytoczonych dowodów, lecz stanowią ich nadinterpretację,
 - b) art. 5 § 2 k.p.k., poprzez nierozstrzygnięcie na korzyść skazanej istniejących i nieusuwalnych wątpliwości co do jej wiedzy o przestępczym celu użycia samochodu, zakresu jej świadomości co do planu oszustwa, motywów zakupu i sprzedaży pojazdu, zastąpienie wymogu pewności dowodowej oceną opartą na zasadach doświadczenia życiowego w sposób przekraczający granice dopuszczalne w procesie karnym.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie – uniewinnienie A. J. od zarzucanego jej czynu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło oddalenie jej na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.).

Na wstępie przypomnieć należało, że rolą postępowania kasacyjnego jest, co do zasady, kontrola orzeczeń sądów odwoławczych z punktu widzenia najpoważniejszych naruszeń prawa materialnego lub procesowego, które mają istotny wpływ na treść prawomocnego orzeczenia. Mając na względzie nadzwyczajny charakter tego środka zaskarżenia ustawodawca określił, że kasacja przysługuje stronie, stosownie do art. 519 k.p.k. od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie i tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść tego orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).

Sąd Najwyższy nie weryfikuje więc poprawności procedowania sądu pierwszej instancji, tylko sądu odwoławczego. Stąd nieodpuszczane jest, co do zasady, formułowanie w kasacji zarzutów dosłownie, bądź co do istoty związanych z postępowaniem pierwszoinstancyjnym, albowiem postąpienie takie nie odpowiada ani pozycji ustrojowej Sądu Najwyższego, ani jego prerogatywom procesowym (por. przywołany art. 519 k.p.k.). Sytuuje również Sąd kasacyjny w nieakceptowalnej ustrojowo i procesowo roli „alternatywnej instancji odwoławczej”, względnie „sądu trzeciej instancji” mającego powtórnie dokonać kontroli orzeczenia pierwszoinstancyjnego.

Podniesione w kasacji zarzuty stanowią przeredagowane powielenie części zarzutów wcześniej podniesionych w apelacji tego obrońcy – gdzie jednak zakwalifikowano je każdorazowo jako błąd w ustaleniach faktycznych – i zostały wymierzone w poprawność i kompletność gromadzenia materiału dowodowego przez Sąd *meriti* oraz prawidłowość jego oceny, a wreszcie – uczynienia tych

dowodów podstawą faktyczną rozstrzygnięcia tego Sądu, zaaprobowaną następnie przez Sąd odwoławczy.

Tymczasem kompetencje procesowe Sądu Najwyższego powodują, że jest on „sądem prawa”, nie zaś „sądem faktu”, jak to ma miejsce w odniesieniu do sądów obu instancji. Kwestionowanie ocen i ustaleń stanowiących podstawę faktyczną wyroku Sądu Rejonowego oraz ujęcie ich w zarzutach kasacyjnych w sposób mający stworzyć wrażenie, jakoby rażącego naruszenia prawa dopuścił się Sąd odwoławczy powoduje, że kasacja nie tylko uchybia powołanemu już art. 519 k.p.k., ale również dyspozycji art. 523 § 1 k.p.k., jako że nie może ona pełnić roli instrumentu służącego do weryfikacji poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych.

Podniesiony w pkt. 1 zarzut naruszenia prawa materialnego w ogóle nie ma takiego charakteru, skoro już sama jego treść przekonuje, że chodzi o poczynione przez Sąd Rejonowy oceny i ustalenia w zakresie świadomości skazanej co do rzeczywistego przeznaczenia zakupionego przez nią, a następnie użyczonego M. J. i K. K. samochodu marki C. zamiarze wykorzystania tego pojazdu do popełnienia przestępstwa oszustwa na szkodę E. i Z. małżonków K.

Należy w tym miejscu przypomnieć niekwestionowane poglądy orzecznictwa i doktryny akcentujące, że naruszenie prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu (niezastosowaniu) w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych (por. np. wyrok SN z 5.11.2003 r., IV KK 404/02; postanowienia SN: z 2.12.2008 r., III KK 230/08, z 9.07.2014 r., II KK 156/14, Prok. i Pr.-wkł. 2014/10, poz. 20). Zarzut obrazy (naruszenia) prawa materialnego w jego postaci odnoszącej się do kwalifikacji prawnej czynu można więc postawić tylko wówczas, gdy skarżący nie podważa ustaleń faktycznych związanych z tą kwalifikacją. Jeżeli bowiem nieprawidłowe są ustalenia faktyczne, na podstawie których sąd dokonał kwalifikacji prawnej czynu, to błędem pierwotnym jest błąd w ustaleniach faktycznych (względnie – obraza określonych przepisów dotyczących prawa dowodowego), a dopiero ich konsekwencją wadliwa kwalifikacja prawna (por. wyrok SN z 23.07.1974 r., V KR 212/74, OSNKW 1974/12, poz. 233; postanowienia SN: z 2.12.2008 r., III KK 230/08, LEX nr 491425; z 20.11.2008 r., V KK 158/08, OSNwSK 2008, poz. 2340; z

15.02.2007 r., IV KK 234/06, OSNwSK 2007, poz. 438; z 25.07.2005 r., V KK 61/05, OSNwSK 2005, poz. 1412).

Pomimo, że w przepisach procedury karnej nie istnieje unormowanie, które zakazywałoby kwestionowania jednocześnie ustaleń faktycznych oraz prawidłowości subsumcji pod określony przepis ustawy karnej, ograniczenie w tym zakresie wynika z reguł prawidłowej wykładni. Nie dyskutuje się bowiem o prawie przed ustaleniem stanu faktycznego sprawy (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2023, art. 438, teza 17).

Kasacyjny zarzut obrazy prawa materialnego został w niniejszej sprawie podniesiony tylko dlatego, że skarżący nie mógł – z przyczyn formalnych wynikających z art. 523 § 1 k.p.k. – zakwestionować poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wprost, bez narażenia się na odmowę przyjęcia kasacji bądź jej pozostawienie bez rozpoznania. Nie jest jednak możliwe podważanie w kasacji ustaleń faktycznych także pośrednio, poprzez zarzut formalnie wskazujący na rażące naruszenie prawa, ale o czysto pozornym charakterze. O naturze zarzutu decyduje bowiem jego istota, odczytywana przez pryzmat argumentacji przedstawionej na jego poparcie, nie zaś tylko zakwalifikowanie przez skarżącego uchybienia z określonego przepisu prawa.

Wadliwie skonstruowano również zarzuty rażącego naruszenia prawa procesowego, albowiem powszechnie przyjmuje się również, że zarzuty obrazy art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. mają charakter rozłączny (zob.m.in. postanowienie SN z 24 października 2023 r., III KK 414/23). Odwołanie się do tego ostatniego przepisu możliwe jest wyłącznie w razie przeprowadzenia kompletnej i wszechstronnej oceny dowodów, z której wynikają jednak konkurencyjne - względem siebie, jak i względem następstw dla oskarżonego - ustalenia o równym stopniu prawdopodobieństwa. Dostrzeżonych wątpliwości organ procesowy nie jest w stanie usunąć, bez względu na inicjatywę dowodową, czy szczegółowość i sposób oceny dowodów już przeprowadzonych. Dopiero wówczas obowiązkiem organu jest sięgnięcie po dyspozycję art. 5 § 2 k.p.k. Jeżeli zaś ocena materiału spełnia wymogi art. 7 k.p.k. i pozwala na ustalenie niebudzących wątpliwości organu procesowego ustaleń, w razie potrzeby przekonująco wykluczających alternatywny

przebieg zdarzeń, to do etapu, w którym aktualizuje się dyspozycja art. 5 § 2 k.p.k. w ogóle nie dochodzi. W takim przypadku ten ostatni przepis, jako niewykorzystany w toku konstruowania podstawy faktycznej, nie może również zostać naruszony.

Z naruszeniem art. 5 § 2 k.p.k. mamy do czynienia wyłącznie wówczas, gdy sąd po wyczerpaniu inicjatywy dowodowej i dokonaniu oceny dowodów zgodnej z art. 7 k.p.k., powziął wątpliwości odnośnie do ustaleń faktycznych i pomimo istnienia co najmniej dwóch równie możliwych wersji ustaleń, poczynił ustalenia mniej korzystne niż te, które wynikały z równie możliwej innej wersji (zob. np. postanowienie SN z 12 marca 2024 r., V KK 7/24). Taka sytuacja w sprawie niniejszej nie miała miejsca, skoro stan faktyczny został w sprawie ustalony w sposób kategoriyczny, w oparciu o całokształt zgromadzonego i poprawnie ocenionego materiału dowodowego.

Oceny i ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy i zaaprobowane w całości w toku kontroli instancyjnej przekonują jednoznacznie, że powodem przypisania skazanej odpowiedzialności – w zmodyfikowanym względem aktu oskarżenia kształcie, odnoszącym się do właściwej postaci zjawiskowej przestępstwa – nie było wyłącznie pozostawanie w związku partnerskim z M. J., co sugerowała apelacja i co obecnie sugeruje kasacja. Treść zamiaru A. J. – stanowiąca komponent podstawy faktycznej wyroku pierwszoinstancyjnego, zaaprobowanej następnie przez Sąd *ad quem* – została zrekonstruowana w oparciu o szereg okoliczności dających się zaobserwować zewnętrznie, w tym ustalonych na podstawie krytycznej oceny jej wyjaśnień skonfrontowanych z pozostałymi elementami materiału dowodowego. Słusznie orzekające w sprawie Sądy wyeksponowały w tym zakresie:

- a) fakt zakupu pojazdu C. i jego odsprzedaż po zaledwie kilku dniach za sumę stanowiącą mniej niż połowę ceny zakupu, pomimo braku poważnych usterek technicznych, a już z pewnością nie uniemożliwiających pokonania kilkusetkilometrowej podróży;
- b) oczywiste różnice pomiędzy wyjaśnieniami skazanej a depozycjami M. J., co do rzekomego przeznaczenia pojazdu, czy charakteru jego usterek i zdolności do jazdy;

- c) brak konsekwencji w wyjaśnieniach skazanej w części odnoszącej się do znajomości z K. K. i wynikającej z niej kontaktów telefonicznych;
- d) faktu odbycia w czasie jazdy przez M. J. kilkukrotnych rozmów telefonicznie z A. J. ;
- e) wcześniejsza karalność zarówno skazanej, jak i M. J. za czyny o identycznym *modus operandi*, wzmacniająca tezę, że znali oni wzajemnie swoją kryminalną przeszłość i można także na tej podstawie wyprowadzać wnioski o ich przestępczym współdziałaniu;
- f) a posiłkowo także fakt toczącego się w momencie postępowania w sprawie niniejszej, kolejnego postępowania karnego przeciwko A. J. o podobne przestępstwo.

Wszystkie wyżej opisane okoliczności zostały ocenione – w swym wzajemnym powiązaniu – przez oba orzekające w sprawie Sądy, a konkluzja szczegółowej argumentacji zaprezentowanej w uzasadnieniach obu wyroków prowadzi do jednoznacznych wniosków o świadomości skazanej, co do zamiaru jej partnera – M. J. oraz K. K. dokonania przestępstwa oszustwa i równie świadomego ułatwienia tego przestępstwa zachowaniem polegającym na udostępnieniu wymienionym zakupionego przez A. J. samochodu osobowego marki C., którym M. J. i K. K. pojechali z K.1. do R. i dokonali opisanego wyżej oszustwa.

Choć w nadzwyczajnym środku zaskarżenia nie podniesiono tego wprost, odnotować w ramach kontroli kasacyjnej należało, że wniesiona w sprawie apelacja została rozpoznana w stopniu należyтым i pogłębionym, opierającym się na wszechstronnych, logicznych oraz przekonujących ocenach. Sąd odwoławczy nie pozostawił poza swym polem rozważań żadnych zarzutów sformułowanych przez obronę, odnoszących się do poszczególnych elementów materiału dowodowego oraz błędów w ustalonym stanie faktycznym. Prowadzi do wniosku o spełnieniu w sprawie standardów kontroli instancyjnej wynikających z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Uwzględniając powyżej przedstawioną argumentację, wobec niestwierdzenia jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia kasacji, podlegała ona oddaleniu jako oczywiście bezzasadna.

Jednocześnie, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami postępowania kasacyjnego obciążono skazaną nie znajdując podstaw do zwolnienia jej z tego obowiązku.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[a.ł.]